

TALAJTAKARÓK

korlátlan lehetőségekkel

Ha van egy funkció nélküli üres terület a kertünkben, automatikusan a füvesítés jut eszünkbe, holott például a talajtakarókkal sokkal egyszerűbben gondozható és jellemzően szebb felületeket képezhetünk. Nehezen hozzáférhető, túl árnyékos vagy éppen meredek területről van szó?

Használjuk bátran a talajtakarókat, legyenek akár árnyéki gyeppótlók vagy éppen szárazságtűrő alacsony félcserjék. A talajtakaró növények rendkívül hasznos segítői a környezet- és emberkímélő kertészkedést választóknak.

Talajtakaró növényeknek tekintjük a talajt sűrűn benövő, egységes, nagy összefüggő felületet képező növényeket. Talajtakaróként szóba jöhetnek évelők, cserjék, félcserjék, örökzöld és kúszónövények, de akár hagymások is. (Tulajdonképpen a fű is az, de az olyan speciális, hogy nem szokás ebbe a kategóriába sorolni.) A lényeg, hogy erőteljes, dús növekedésű, jó gyomelnyomó képességű, lehetőleg hosszú életű, ellenálló és ne túl magas növények legyenek. Alapvetően a levelükkel

díszítenek, de sok növény pompás virágdísszel is rendelkezik.

Cserjékkel, kisebb fákkal vagy csak önmagukban, esetleg izgalmas kombinációkban ültethetjük a talajtakarókat. Kiválóan használhatóak nehezen gondozható, túl árnyékos vagy éppen száraz-napos területeken, keskeny oldal- és előkertekben, illetve meredek rézsűkön is. De akár egész kerteket is beültethetünk változatos talajtakaró foltokkal. A minimális gondozási igény miatt különösen ajánlhatóak a talajtakarók hétvégi házak kertjei-

ben és sírkertekben, illetve minden egyéb olyan esetben, ahol kevés idő jut a fenntartásra.

Mivel számos faj és fajta közül választhatunk, biztosan megtaláljuk az adott felület számára ideális növényt, ha pedig a rovarok számára kedves, de nem invazív virágzókat választunk, a természet felé is komoly gesztust tettünk.

Melyek a talajtakaró növények?

- Ellenálló, viszonylag **szárazságtűrő és jól nyírható cserjék, félcserjék**, például az alacsony 'Otto Luyken' babérmeggy (*Prunus laurocerasus* 'Otto Luyken'), a törpebangita (*Viburnum davidii*), a kisebb növésű borbolyák (*Berberis* sp.), az alacsonyabb gyöngyvesszők (*Spiraea* sp.), a levendulák (*Lavandula*), a színes levelű, terület orvosi zsályák (*Salvia officinalis*) és a mind népszerűbb, curryfűként is emlegetett olasz szalmagyopár (*Helichrysum italicum*), vagy a zöld és hamvas cipruska (*Santolina* sp.), de védett fekvésben akár a rozmarin (*Rosmarinus officinalis*) is.

- Rézsűk borítására különösen alkalmasak **a talajon kúszó, legyökerező, tarackoló fajok**, mint a kúszó borókák (*Juniperus* sp.), a madárbirsek (*Cotoneaster* sp.), a borostyán (*Hedera helix*) és a télizöld (*Vinca* sp.).

- A lombos erdőket utánozva a kora tavaszi hagymásokból is képezhetünk szőnyeget, azonban ezek nagy hátránya, hogy visszahúzódásuk után már nem díszítenek. Így célszerű lehet a kombinálásuk később díszlő fajokkal. Ilyen például a tulipán és a pajzsika (*Dryopteris filix-mas*) vegyes ültetése.

- A hagyományos párnás, szőnyegszerű növekedésű **sziklakerti évelők**, mint a pázsitviola (*Aubrieta* sp.), az árlevelű lángvi-

Nárciszok tűzesővel

Törpebangita (*Viburnum davidii*)

Mintegy 1 m-re növekvő örökzöld cserje. Gyönyörűen erezett leveleivel, április-májusban nyíló fehér virágaival és ritkán metákkék – mérgező – bogyóival is díszít, kissé fagyérzékeny, félárnyékkedvelő. A mind melegebb klíma miatt egyre bátrabban használható, a közterületeken is terjedőben van.

Lila orvosi zsálya

(*Salvia officinalis* 'Purpurascens')

Mediterrán ősökkel rendelkező alacsony félcserje, emiatt napos, száraz helyeken érzi jól magát. Elsősorban színes, félig télizöld leveleivel díszít, amelyek az alapfajhoz hasonlóan gyógyhatásúak. Finom fűszernek és teának is. Sárga és tarka lombú fajtái is vannak.

Olasz szalmagyopár vagy curryfű

(*Helichrysum italicum*)

Ezüstös, a levendulára emlékeztető színű, méretű és lombozatú mediterrán félcserje. A levendulánál szebb, tökéletes örökzöld állapotban telel át, különleges, erős fűszeres illata azonban megosztó. Tömeges beültetés előtt próbáljuk ki, kedveljük-e az aromáját. Apró sárga virágaival is szépen díszít.

Törpe őszirózsa (*Aster dumosus*)

Párnás növekedésű, jól áttelelő, de nem örökzöld évelő, amely augusztustól hozza kedves, a növényt szinte beborító virágait rózsaszín, fehér vagy lila színekben.

Odvas keltike (*Corydalis cava*)

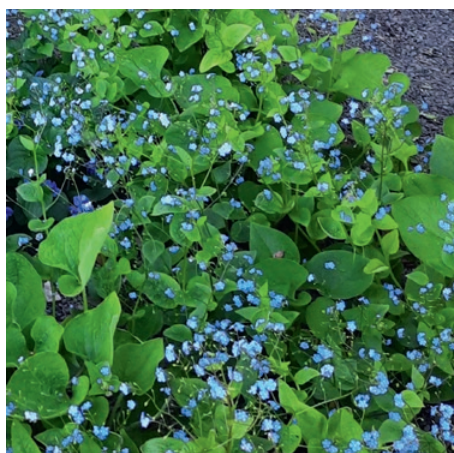
Csak időszakos, kora tavaszi talajtakaró lomboserdei faj. Fehér és lilás színekben pompázik ilyenkor, utána visszahúzódik.

Rozanne gólyaorr (*Geranium* 'Rozanne')

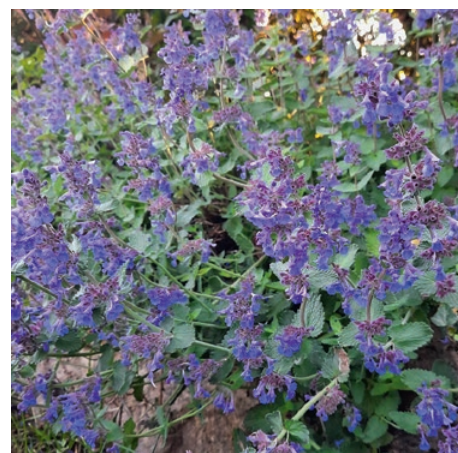
Lombozata sajnos nem örökzöld és nem is terjedő tövű, de egyetlen tő közel egy négyzetméter beborítására képes, és folyamatosan, nyártól a fagyokig hozza kedves lila virágait.

Illatos gólyaorr (*Geranium macrorrhizum*)

Klasszikus, angolos stílusú talajtakaró, amelynek számtalan fajtája közül választhatunk. Napos és árnyékban is jól érzi magát. Radikálisan képes terjedni. Csak tavasszal virágzik, viszont vonzó télizöld lombbal rendelkezik.

Kaukázusi nefelejcs (*Brunnera macrophylla*)

Árnyéki, nedves talajt kedvelő talajtakaró, mely kora tavasszal kedves kék nefelejcsvirágaival díszít. Később nagy szőrös levelei takarják a talajt. Télre visszahúzódik, levelei elszáradnak.

Macskamenta (*Nepeta* × *faassenii*)

Napos, félárnyékos helyeket kedvelő, laza formájú, levendulakék virágaival díszítő, enyhén aromás, ellenálló évelő. Visszavágva ismételt virágzik. Laza habitusával jó kiegészítője a merevebb formájú jukkák, íriszek csoportjainak.

rág (*Phlox subulata*), a molyhos madárhúr (*Cerastium tomentosum*), a párnás harangvirágfajok (*Campanula sp.*), a párnás növekedésű varjúhájfajok (*Sedum sp.*) is rendelkeznek talajtakaró képességgel, amihez látványos virágdísz is társul. Utóbbit nagyfokú igénytelensége miatt zöldtetők beültetésére is előszeretettel használják, jóllehet gyomelnyomó képessége nem tökéletes.

• Az **árnyéki gyepótlókat** ott használjuk, ahol a fűfelületek már nem életképesek, azaz nagyobb fák, cserjék árnyékában, északi fekvésű területeken, támfalak tövében. Egyetlen hátrányuk, hogy nem taposástűrők. A korábban már felsorolt borostyán, kis télizöld mellett ilyen célra kiválóan használható a japán kövérke (*Pachysandra terminalis*), az őshonos kereklevelű kapotnyak (*Asarum europaeum*), az erdei pajzsika (*Dryopteris filix-mas*), a kaukázusi nefelejcs (*Brunnera macrophylla*), az árnyékliliom (*Hosta sp.*), de akár a pompás japán szellőrózsák (*Anemone sp.*) is.

• Mint a felsorolásból is kitűnik, a régi klaszikus gólyaorrok (*Geranium sp.*), gyöngyvirág (*Convallaria majalis*) és bőrlevél (*Bergenia sp.*) mellett valójában **számtalan évelőt felhasználhatunk a talaj takarására**, nem csak az alacsony, szőnyegszerű habitusúakat. Így szinte korlátlanok a lehetőségeink, szoba jöhetnek a díszfüvek, mint például a lámpatisztítófű (*Pennisetum sp.*), a sásliliomok (*Hemerocallis sp.*), a kúpvirágok (*Rudbeckia fulgida*), a ligeti zsálya (*Salvia nemorosa*), az őszirózsák (*Aster sp.*), és még sorolhatnánk.

Talaj-előkészítés, gondozás

Ahhoz, hogy a talajtakarás céljából ültetett növényeink viszonylag rövid idő, 1-3 év alatt összefüggő és szép növényfelületet alkossanak, fontos a talaj megfelelő előkészítése. Tisztítsuk meg a területet a gyomoktól – különösen az évelők okozhatnak komoly gondot –, valamint lazítsuk fel a talajt, és szükség esetén biztosítsuk a tápanyagok pótlását szerves trágyázással, komposztal az ültetendő növények igényeihez mérten.

Lámpatisztítófű (*Pennisetum sp.*)

Viszonylag magas, nagy térigényű, közepes víz-igényű, napos, félárnyékos helyeket kedvelő bókóló fűféle, amely nyár végén, ősszel hozza arasznyi selymes, leginkább üvegmosó kefére emlékeztető kalászeit. Kora tavasszal visszavágandó.

Tarka podagrafű

(*Aegopodium podagraria* 'Variegatum')

Árnyas, nyirkos körülmények között rizómáival és akár magról is agresszíven terjedő csinos évelő, fehér lombbal és május-júniusban nyíló, közel 1 m magas virágdíszel. Hangulatos lehet fák alatt, ligetes kertreszekben, ahol nem nyom el más kisebb növényt. Sima, zöld lombú alapfaja különösen természetes hatású.

A szőnyegszerűen terjedő fajokat ritkábban, az oldalirányban lassan terjedőket ugyanakkor viszonylag sűrűn telepítsük a mielőbbi takarás érdekében. Évelők esetén ez akár több mint 10 példányt jelenthet négyzetméterenként, de lombos cserjékből is szükség lehet 4 vagy több darabra. A kúszó örökzöldek viszont ritkábban is ültet-

hetők. A nehezen öntözhető rézsűk beültetését érdemes a párásabb, csapadékosabb őszi hónapokra időzíteni. Itt a terepszonyok miatt mulcsot sem lehet alkalmazni a kezdeti időszak gyomosodásának megfékezésére. A talajtakaróval beültetett felületek eleinte rendszeres ápolást, gyomlálást igényelnek, a növények lombozatának zárásával ugyanakkor minimálisra csökkennek az ápolási munkák.

Érvek a talajtakarók mellett

- Képesek a rézsűk megkötésére, a problémás felületek takarására.
- Viszonylag egyszerűen kivitelezhetők és tervezhetők az ilyen felületek.
- Nagyvonalú, elegáns hatásúak.
- A talajt összefüggő, szép növényfelülettel borítják.
- A takarás révén akadályozzák a gyomnövények növekedését.
- Elősegítik a talaj nedvességének megőrzését.
- Védik a talajt a szél és az eső esetleges pusztító hatásától.
- Élőhelyet és táplálékot biztosítanak számos kisállat számára.
- 2-3 év után már minimális munkával fenntarthatóak (az elszáradt virágfejek eltávolítása, esetenként némi gyomlálás szükséges lehet ősszel és tavasszal).

Hátrányuk

- Eleinte – mint a legtöbb növényfelület – munkaigényesek, az első évben sok ápolásra, gyomlálásra van szükségük, különösen, ha nem használunk szerves vagy szervesetlen mulcsot.
- Egyes fajok, például a podagrafű (*Aegopodium podagraria*), az illatos gólyaorr (*Geranium macrorrhizum*) vagy a sásliliom (*Hemerocallis fulva*) hajlamosak korlátlanul terjedni, így ezek megfontolt elhelyezése, esetenként visszaszorítása szükséges.

Istvánffy Zsófia

ISTVÁNFFY ZSÓFIA

kertépítési tanácsadó

SLOWGARDEN

Kertépítési tanácsadás
fenntartható kertek építéséhez

istvanffy.zsolia@slowgarden.hu

FOTÓ: LAC